

A Duna i. e. 1000 000-tól i. u. 2001-ig

A Dunának köszönhetjük Budapestet.

Már az első település neve — Aquincum: bő víz — is jelzi, hogy milyen fontos szerepet játszott a folyó a város keletkezésében. A Duna nemcsak védte az itt lakókat — még az 1600-as években is a folyó egyik ága vette körül a régi Pestet —, hanem táplálta is. „A dunai pontynak jó híre van” — írják eleink.

Természetesen a Duna sem volt itt mindig. A tudósok úgy vélik: hajdan az ős-Duna a Rába völgye mentén folyt délnek, s csak egymillió éve annak, hogy a folyó utat tört a visegrádi szorosban. Először vidéken kanyargott, Gödöllő táján, de hamarosan Pestre költözött. Kétségtelen, hogy tízezer év előtt már az EMKE-sarok körül hömpölygött. Medrét később is többször változtatták, míg a hegyek lábánál megtelepedett.

Miként Velencét a kék Adriával, Pestet is eljegyezték a szőke Dunával. A nagy esemény 1843-ban zajlott le, hiteles története a Jelenkorban olvasható. A délceg, új Pesth nevű gőzösön — akkor tette első útját — gyűltek össze a delnők és az arszlánok, hogy köszöntsék a folyamot. Lengtek a zászlók, dörögtek a mozsarak, a szónok ivott a város és a pestiek üdvére, majd a vízbe dobta, mint a doge a szépmíví aranygyűrűt, a — kiüritett palackot. Az újdondász azt is megörökítette, hogy az üveg kőbányai volt. Ezt sokan tévesen értelmezték. De a szorgos kutatás felderítette: az üveg boros is lehetett, hiszen Öhegy híres volt régen a szőlőiről is.

Másik feltűnő jelző a szőke. Akkor így mondta és írta Széchenyi István is. Később többen kéznek látták a Dunát. Ma viszont már a Fekete-tengerig egységesen — fekete Duna folyik.

A Duna kitűnő építész. Legszébb műve a hegyek ke-

Az első felköltöző ♦ Eljegyzés pesti módra ♦ Horgászok a Nemzetinél ♦ Fürödjenek számardejben

leti oldalán kívül a Margitsziget. De a folyó nemcsak alkotott. Egy híján hétszáz éve jegyezte fel a krónikás a Nyulak szigetén: „Karácson után lőn nagy árvíz, úgy, hogy bejőve a klastromba.” Az 1775-ös és az 1838-as pusztítás ismeretes. S tavaly is láttuk: méltán kapta a Duna nevét. Danu ékes kelta nyelven: erős, hatalmas.

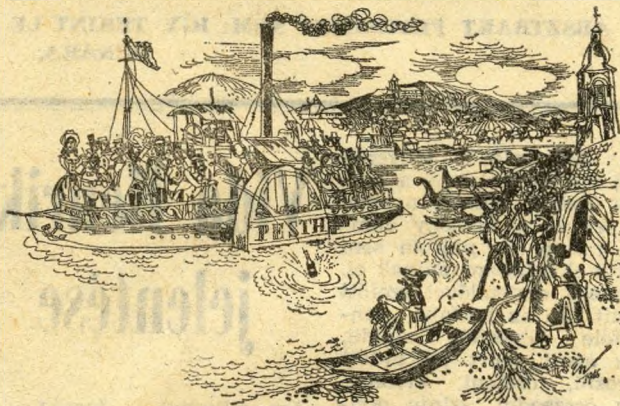
A pesti Duna életét homály fedi — mondják a tudósok. Feltehető, hogy a folyóban élő ötvenféle hal közül a legtöbb Pesten is uszkál. *Kecsege, márna, leánykancér, Éva keszeg, selymes durbincs* és Duna-tengerjáró halunk: a viza.

Éppen száz éve, hogy javaslatot terjesztettek elő: építsenek hajózható csatornát a mai Körút helyén. Csak néhány szavazon múlt, hogy az ötletet meg is valósítsák. Pedig, ha elkészül... A Körút ma kis hidak láncolata volna, nem kellene aluljáró, s amíg a Nemzetinél az utas a 6-os bárkát várja, foghatna vacsorára egy kővér potykárt vagy egy szép compót.

S egy másik jubileum: Az 1860-as évek közepén vetette fel Tánácsics Mihály: legyen hatalmas sétány a Duna partján. Akkor — Tánácsics szavával — „zsebelési” okok miatt, vagyis jó pénzért a hatóság raktárak, házak építéséhez adta el a partot. Száz év után az építések most igrkeznek jóvátenni a múlt vétkét. Most kap először a Ferencváros is parkot a Duna mentén.

Mi lesz a Duna jövője?

Új hidat már csak Budafokon terveznek. Hamarosan megépítik az első alagutat, amelyben a metró jár Pestről Budára. Ha a forgalom megköveteli, a század

Pestet eljegyzik a Dunával.

Ha elkészült volna...

(Eendrődi rajza)

végére újabb alagutat javasolnak.

A folyó közlekedési jelentősége a jövőben nő. Ha elkészül a Duna—Odera, illetve a Duna—Rajna csatorna, tengertől tengerig járnak majd a hajók a folyón. Fővárosunk Európa szívében nagy tengeri kikötő lesz.

De addig is a tanács legfőbb gondja: a jó víz. A gyárak felelőtlenül szennye-

zik a Dunát. A büntetéseket kifizetik, s utána folytatják a víz mérgezését. Most azt javasolják a városatyák: fizessék meg a vállalatok az okozott károk teljes összegét. Mert ha így megy tovább: a híres pesti halak vándorbotot foghatnak uszonyuk alá, s a pesti nők majd számardejben fürdenek, mint egykor Poppaea — mert az is több és olcsóbb lesz, mint a tiszta víz.

Aczél Kovách Tamás